

**Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет лісового господарства,
деревооброблювальних технологій та
землевпорядкування
Кафедра лісових культур, меліорацій та
садово-паркового господарства**

Затверджено радою
факультету лісового господарства,
деревооброблювальних технологій
та землевпорядкування
(Протокол № 4 від 8 листопада 2024 р.)

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проходження навчальної практики**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної
та заочної форми навчання
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»**

Харків 2024

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет лісового господарства, деревооброблювальних технологій
та землевпорядкування
Кафедра лісових культур, меліорацій та садово-паркового господарства

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до проходження навчальної практики**

**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної
та заочної форми навчання
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»**

Затверджено
рішенням навчально-методичної комісії
факультету лісового господарства,
деревооброблювальних технологій
та землевпорядкування
Протокол № 4
від 8 листопада 2024 р.

Харків 2024

УДК 712.2

Схвалено на засіданні кафедри лісових культур, меліорацій
та садово-паркового господарства
Протокол № 3 від 7 листопада 2024 р.

Рецензенти:

Ю.В. Карпець доктор біологічних наук, професор Державного біотехнологічного університету

Методичні вказівки до проходження навчальної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 206 «садово-паркове господарство»; Держ. біотехнол. ун-т; укладачі: укладачі: Ю.М. Біла; А.Г. Булат; О.Б. Величко; А.В. Гармаш; М.М. Діденко; Л.І. Кравченко; В.В. Назаренко; В.П. Пастернак; С.І. Познякова; С.П. Распопіна; І.М. Швиденко. – Харків, 2024.– 24 с

Методичні вказівки для проходження навчальної практики містять опис, програму та структуру практики, яка розроблена для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форми навчання спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Наведено структуру для теоретичного та практичного засвоєння навчального матеріалу з рекомендованими літературними джерелами. Методичні вказівки мають інформативний характер і є корисними для здобувачів інших спеціальностей, наукових та науково-педагогічних працівників.

Видання призначене здобувачам першого (бакалаврського) рівня вищої освіти денної та заочної форм навчання спеціальності 206 «Садово-паркове господарство».

УДК 712.2

Відповідальний за випуск: А. Г. Булат канд. с-г наук, доцент

© Булат А.Г., 2024
©ДБТУ, 2024

1. Організація і керівництво практикою

1.1. Загальні положення

Програма практики визначає об'єм, зміст і методику її проведення, відповідно до навчального плану спеціальності «Садово-паркове господарство», призначена для студентів і керівників практик від університету і від підприємства (установи). Практики студенти проходять на базових підприємствах, закріплених наказом по університету, з якими університет уклав договори щодо проведення практики. Перевага віддається підприємствам, що мають досвід в організації і проведенні робіт з благоустрою і озелененню територій, вирощуванню садивного матеріалу, а також проектним, науково-дослідним організаціям і установам, де можливо вивчення матеріалів, пов'язаних з проблематикою садово-паркового господарства. Конкретний вид підприємства, бази практики затверджується персонально для кожного студента наказом по університету з урахуванням побажання студента.

1.2. Мета і завдання навчальної практики

Навчальна практика є важливою і невід'ємною складовою підготовки висококваліфікованих спеціалістів і повинна проходити у передових підприємствах галузі садово-паркового та лісового господарства.

Мета: ознайомити майбутніх фахівців з сучасними прикладами досягнень в технологіях будівництва та експлуатації садово-паркових об'єктів, досвідом з найбільш поширеними в садово-парковому та лісовому господарстві видами робіт, організація яких та виконання буде у свій час покладено на інженерно-технічний персонал структурних підрозділів.

Завдання: дати змогу здобувачам мати більш чітку уяву про свою майбутню професію, більш свідомо підходити до вивчення спеціальних дисциплін, збір матеріалів для курсових робіт.

У результаті проходження практики здобувач повинен:

знати:

- структуру установ та підприємств садово-паркового та лісового господарств;
- історію створення об'єктів садово-паркового господарства та результати їх сучасної реконструкції;
- елементи паркових композицій: рослинність, водні пристрої, паркові малі архітектурні форми (меблі, скульптура, вказівники, ліхтарі, урни для сміття мощення);
- перелік робіт та специфіку їх проведення на підприємствах садово-паркового та лісового господарства;
- способи вирощування садивного матеріалу в розсаднику декоративних рослин;
- агротехніку посадки дерев та кущів з відкритою та закритою кореневою системою, крупномірів;
- агротехніку створення газонів методом посіву та дернування;

- види доглядових робіт за деревами, кущами, живоплотами та газонами.

вміти:

- знаходити привабливі паркові ділянки, композиції з дерев та кущів, квітників, робити їх фотофіксацію або замальовки з певного ракурсу;
- надавати оцінку привабливості садово-паркового об'єкту за естетичними критеріями, відповідністю соціальним, екологічним, економічним вимогам;
- проводити агротехнічні роботи зі створення та догляду за насадженнями на об'єктах садово-паркового або лісового господарства;
- виконувати лісогосподарську та садово-паркову роботу;
- правильно виконувати робочі операції під час догляду за посівами та шкільками у розсадниках, лісовими культурами та декоративними насадженнями.
- користуватися робочими кресленнями для створення садово-паркових об'єктів.

мати компетентності: у проведенні поширених в садово-парковому або в лісовому господарстві видах робіт, організація та виконання яких буде у свій час покладено на інженерно-технічний персонал структурних підрозділів.

1.3. Місце проходження практики

Місце проходження практики: спеціалізоване комунальне підприємство "Харківзеленбуд" та підпорядковані йому сад Т.Г. Шевченко, парк Саржин Яр, парк ім. Горького, Фельдман Екопарк, Ботанічний сад ХНУ ім. В. Н. Каразіна, національні природні парки, розсадники декоративних рослин, державні лісогосподарські підприємства.

Практикант під час виконання програми займає робочі місця не більше того часу, який відведено робочим календарним планом на проходження практики. Бажано, щоб здобувач не менше 50% часу брав безпосередню участь у виробничому процесі.

1.4. Права і обов'язки здобувача-практиканта

Перед виїздом на практику здобувач зобов'язаний одержати в деканаті відповідні документи і своєчасно прибути на місце практики. Після прибуття слід з'явитися до керівника підприємства для визначення місця і призначення відповідального спеціаліста відповідального за проходження практики. Під час проходження практики здобувач зобов'язаний:

- повністю виконати завдання, передбачені програмою практики;
- дотримуватися діючих на підприємстві правил внутрішнього розпорядку;
- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу та її результати нарівні зі штатними працівниками;
- вести щоденник і записувати зміст і результати виконаних робіт;
- подати керівнику практики від виробництва звіт про виконання програми практики.

1.5. Керівництво практикою

Керівництво практикою здійснюється університетом і підприємством, в якому здобувач проходить ознайомчу практику.

Керівник практики від вищого навчального закладу:

- забезпечує проведення всіх організаційних заходів перед виїздом здобувачів на практику (інструктаж про порядок проходження практики, з охорони праці та ін.);
- відповідає за науково-методичне забезпечення практики відповідно до навчального плану і затвердженої програми;
- здійснює контроль за забезпеченням підприємством належних умов праці, за виконанням здобувачами внутрішнього розпорядку;
- спільно з керівником практики від виробництва керує дослідною роботою здобувачів, передбаченою завданнями кафедр;
- бере участь у роботі комісії з прийому звітів за практику та у підготовці наукових робіт здобувачів за її підсумками;
- надає завідуючому кафедрою письмовий звіт про результати проходження практики і пропозиції з її удосконалення.

На підприємстві відповідальність за організацію практики покладається на керівника (директора). Безпосереднє керівництво практикою-може здійснюватися інженерами, науковими співробітниками та іншими висококваліфікованими спеціалістами, призначеними наказом керівника підприємства.

Керівники практики від підприємства і вищого навчального закладу складають календарний план проходження практики, враховуючи її програму і виробничі плани підприємства. Вони ж організують і контролюють виконання плану.

Безпосередній керівник практики від підприємства також:

- залучає здобувачів до виконання поточних робіт відповідно до кваліфікації практикантів за взаємною домовленістю, після проведення необхідних інструктажів;
- надає здобувачам-практикантам можливість користуватися наявною літературою, технічною та іншою документацією;
- допомагає у підборі матеріалів для курсових проектів і робіт;
- проводить обов'язкові інструктажі з охорони праці і техніки безпеки (первинний і на робочих місцях) з оформленням встановленої документації, при необхідності організовує навчання безпечним методам роботи;
- забезпечує і контролює дотримання здобувачами правил внутрішнього розпорядку, в тому числі початку і закінчення роботи;
- залучає практикантів до участі в семінарах, нарадах, конференціях;
- може накладати на здобувача-практиканта стягнення у разі порушення правил внутрішнього розпорядку з повідомленням керівництву університету;
- несе повну відповідальність за результати порушення правил охорони праці і техніки безпеки практикантами;

- контролює ведення щоденників, підготовку звітів і складає на здобувачів - практикантів виробничі характеристики, які містять дані про рівень знань, дисциплінованість, відношення до роботи, перевіряє і підписує щоденник, звіт.

2. Зміст практики

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика практики	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів 6	Нормативна	Рік (роки) підготовки	
		1-й	-
Загальна кількість годин 180	Галузь знань 20 - Аграрні науки та продовольство	Семестр(и)	
		2-й	-
Модулів 1	спеціальність 206 Садово – паркове господарство	Тижні:	
		4/180 год.	-
Змістових модулів (ЗМ) –2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Вид контролю:	
		Диференційований залік	-

Тривалість навчальної практики становить чотири тижні. Протягом цього часу необхідно ознайомитися з структурою підприємства і його виробничою діяльністю з таких програмних питань:

Змістовий модуль 1. Знайомство з організацією підприємства.

1. Знайомство з структурою управління садово-парковим або лісовим господарством.
2. Знайомство з фінансовою діяльністю підприємства.
3. Знайомство із специфікою економічної діяльності підприємства садово-паркового господарства.
4. Знайомство з озелененням в зоні діяльності підприємства.

Змістовий модуль 2. Знайомство з виробничою діяльністю підприємства.

Знайомство з сучасним станом декоративного рослинництва, основними видами та формами деревних рослин що використовують для озеленення та особливостями їх вирощування;

Опис технологічних процесів при проведенні проектування садово-паркових об'єктів;

Опис технологічних процесів при проведенні агротехніки зеленого будівництва;

Ознайомлення з технікою та інструментами, що використовуються в галузі садово-паркового господарства;

Опис технологічних процесів при проведенні планування садово-паркових робіт;

Ознайомитись з основними технологічними процесами що застосовуються в тепличному господарстві при виробництві квіткової продукції;

Ознайомитись з основні методичними підходи до класифікації фітоценозів;

Опис технологічних процесів при проведенні геоботанічних досліджень.

Обов'язковий перелік матеріалів до програмних питань та їх обсяги уточнюються і узгоджуються перед виїздом на практику з керівником від факультету та викладачами спеціальних дисциплін. Остаточний перелік необхідних матеріалів формується керівниками від підприємства і вищого навчального закладу після складання ними календарного плану практики на основі фактичних видів діяльності, у яких братиме участь студент.

3. Програма практики

Після ознайомлення з виробничими об'єктами студентом даються короткі, але вичерпні описи об'єктів і видів діяльності згідно з нижченаведеними програмними питаннями. Описуються і аналізуються лише наявні у підприємстві на час практики об'єкти і роботи. Складається також стисла характеристика природних і економічних умов району діяльності підприємства.

Слід мати на увазі, що у щоденниках і звітах потрібно наводити не тільки назви робіт (догляду за ґрунтом, влаштування газонів, біологічний і хімічний захист і т. ін.), а й конкретні основні показники, їх аналіз та власну оцінку, розрахункові площі об'єктів, породний склад, марки машин і механізмів, обсяги заготівлі насіння деревино-чагарникової рослинності, схеми змішування порід і розміщення садивних місць, спосіб і глибину обробітку ґрунту і т. ін.

3.1. Знайомство з організацією підприємства

Організація та економіка виробництва

Під час проходження практики студент-практикант повинен ознайомитися з економічними і соціальними умовами підприємства та видами виробничої діяльності, структурою управління, з новими формами економічних відносин, з технологічними процесами, формами організації праці, системами машин, впливом виробництва на довкілля та низкою інших питань. При цьому доцільно виявити недоліки в роботі окремих ланок і вишукати внутрішні резерви щодо підвищення ефективності виробництва.

Для загальної характеристики діяльності підприємства і економічного обґрунтування запроєктованих заходів необхідно зібрати таку інформацію:

- місцезнаходження підприємства;

- план виробництва (обсяг виробництва посадкового матеріалу, обсяги садіння, тощо);
- характеристику машин і обладнання, які використовуються в технологічних процесах на підприємстві (марки машин, собівартість їх утримання, продуктивність);
- нормативи витрат матеріальних ресурсів у базових технологічних процесах (потреба у садивному матеріалі, дози внесення добрив, норми висіву насіння тощо);
- норми виробітку;
- форми і системи оплати праці, тарифні ставки, нормативи доплат до тарифного фонду заробітної плати.

3.2. Знайомство з виробничою діяльністю підприємства.

Після знайомства з відповідними документами та об'єктами у робочому зошиті даються короткі але вичерпні відповіді на нижче приведені питання. Приводяться матеріали лише стосовно наявних у підприємстві об'єктів і робіт. Слід мати на увазі, що в звітах потрібно приводити не тільки назви догляди за ґрунтом, посів газону, висаджування рослин і квітів та т.п.), а й конкретні основні показники (глибина обробітку ґрунту, площу посіву, кількість рослин і т.д.).

4. Матеріал, який необхідно зібрати для звіту

Під час навчальної практики студент, який навчається за спеціальністю 206 – Садово-паркове господарство повинен ознайомитися з архітектурно-планувальною та ландшафтною організацією об'єктів садово-паркового господарства або будівництва, навчитися створювати композиції з деревної та чагарникової рослинності, засвоїти агротехнічні прийоми створення квітників, газонів та проводити догляд за ними.

За період проходження практики студентам слід зібрати наступний матеріал, який буде використаний ними під час написання звіту:

1. Загальну характеристику підприємства (організації), де студент проходить практику: історія підприємства, спеціалізація виробництва, наявні трудові ресурси та їх використання, організація і структура виробництва, фінансова характеристика підприємства, економічні зв'язки тощо.

2. Відомості про клімат: температура повітря (максимальна, мінімальна, середня), дата весняних або осінніх заморозків, сума активних температур, напрям вітру тощо. Дані про геологічні, гідрологічні і ґрунтові умови місця розташування підприємства; матеріали щодо підземних комунікацій, технологічні карти на вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті.

3. Отримати копію генерального плану об'єкта (розміщення насаджень, теплиць, парників, розсадників тощо).

4. Відомості про пестициди, біологічно активні речовини, які використовують у технологічних процесах.

5. Перелік машин та механізмів, які використовуються під час технологічних процесів.

6. Асортимент рослин, які використовуються для створення газонів, квітників, альпійських гірок, композицій з деревно-чагарникової рослинності, з визначенням їх морфологічних характеристик (см. Додатки).

7. Технологічні карти створення різних типів газонів, квітників, догляду за ними та боротьби зі шкідниками та хворобами.

8. Вивчити досвід проведення агротехнічних, біологічних та хімічних заходів боротьби зі шкідниками та хворобами декоративних рослин.

9. Проаналізувати основні економічні показники вирощування декоративних культур, створення садово-паркових об'єктів: собівартість садивного матеріалу, кошториси на виконання робіт, рентабельність виробництва тощо.

У період навчальної практики, залежно від місця проходження і можливостей підприємства, що пов'язано з його спеціалізацією, необхідно забезпечити збір теоретичного матеріалу з наступних дисциплін:

Декоративна дендрологія

На об'єктах проходження навчальної практики здобувачам необхідно зібрати матеріал, що характеризує використання деревних рослин на об'єктах садово-паркового господарства; визначити їх видову назву, вивчити прийоми групування рослин за систематичним, декоративним, екологічним, фітоценотичним принципами у масиви, куртини, групи. За зовнішніми ознаками визначити відношення деревних видів до дії різних екологічних факторів, зокрема, антропогенного походження; виконати фотофіксацію найбільш вдалих та невдалих рослинних композицій.

Проводити діагностику життєздатності деревних рослин, інвентаризацію деревних насаджень. На основі довідково-методичних матеріалів і нормативних документів визначати візуально в польових умовах та за даними пробних площ у камеральних умовах, дендрологічні, морфологічні, едафічні, фітоценотичні та екологічні характеристики компонентів насадження: деревостану, підліску, підросту.

Визначати рясність цвітіння та плодоношення деревних, чагарникових і трав'янистих рослин методами окомірної оцінки та кількісного обліку за існуючими методиками.

Агротехніка зеленого будівництва

Агротехніка – комплекс технологічних заходів щодо вирощування лісових насаджень (озеленювальних, агролісомеліоративних, лісових культур, рекультивативних, ремедіаційних тощо) для максимального підвищення їхньої функціональної ефективності і біологічної стійкості.

Агротехнічна підготовка території – підготовка ґрунту для садіння чи посіву на розсадниках чи об'єктах озеленення; підготовчий етап роботи до садіння

дерев, чагарників, трав'яних рослин, який включає збір і вивезення будівельного та побутового сміття, заміна родючого шару ґрунту (за потребою) тощо.

Розглядаються питання підготовки території для виконання агротехнічних робіт. Агротехніка посадок дерев та кущів, створення газонів, квітникових композицій. Догляд за насадженнями. Аналізується проведення різних видів рубок, види обрізок дерев та кущів, а також створення та доглядом за топіаріями, зеленими огорожами.

Спираючись на вихідні данні коротко зробіть висновок щодо об'єкту озеленення, що він собою являє та опишіть основні напрямки вдосконалення досліджуваного об'єкту, опираючись на наступні пункти:

- методи та способи підготовки ґрунту для садіння і посіву;
- садіння і пересаджування дерев та чагарників (сезон, спосіб);
- влаштування газонів і квітників;
- догляд за наявними зеленими насадженнями;
- біологічний і хімічний захист рослин від шкідників та хвороб.

Декоративне розсадники та насінництво.

Проводити паспортизацію насіння посівного призначення. Визначати посівні якості насіння (чистота, маса 1000 насінин, схожість, життєздатність та доброякісність). Вміти одержувати насіннєвий матеріал із шишок, сухих та соковитих плодів. Встановлювати строки посіву, норми висіву і глибину загортання насіння. Розробляти схеми висіву насіння та застосовувати ефективні агротехнічні прийоми вирощування садивного матеріалу в теплицях, розсадниках, відкритих площах відповідно до нормативних вимог. Вміти підготувати насіння різних порід до посіву, укорінювати живці, користуватися біологічно активними речовинами.

Підбирати сівозміни для шкільного відділень розсадників у різних ґрунтово-кліматичних умовах. Складати технологічні карти вирощування декоративних деревних культур та розсади трав'яних культур: підбирати асортимент, добрива, встановлювати норми поливу тощо.

Проводити інвентаризацію садивного матеріалу, визначати його кількість та якісні показники (Додаток).

Ознайомитися з сучасними методами отримання садивного матеріалу, наприклад такого, як мікроклональне розмноження, вирощування садивного матеріалу в контейнерах тощо. Описують всі можливі способи розмноження культури (насіннєве, вегетативне).

Ознайомитись з обливостями посадки і вирощування культури на місці постійного зростання. Описують особливості підготовки ґрунту під культуру, садіння з урахуванням екологічних вимог, підживлення, полив тощо.

Описати хвороби і шкідників, вказати кількість на рослині, засоби боротьби з ними. Проводять фітопатологічну експертизу.

В кінці розділу студент критично вказує на недоліки в технології вирощування посадкового матеріалу у даному господарстві, узагальнює

передовий досвід, звертає увагу на новітні технології, надає власні рекомендації щодо покращання процесу.

Під час проходження практики в лісовому господарстві, заповіднику, розсаднику, лісопарку окремі етапи створювання насаджень, технології вирощування садивного матеріалу слід ілюструвати фотографіями, схемами, рисунками, таблицями.

Недеревні ресурси лісу

Недеревні ресурси лісу можуть відігравати помітну роль в господарській діяльності підприємства. Тому необхідно описати ті види побічних користувань, котрі мають місце на території підприємства на якому проходить практика, в т.ч. використання орних земель та сіножатей для власних потреб.

Бажано вказати:

- продуктивність цих угідь і можливі шляхи її підвищення;
- види недеревної продукції лісу та їх сучасне значення для задоволення потреб населення і виробництва;
- основні види лікарських, технічних, харчових і кормових рослин та способи їх заготівлі;
- класифікацію кормових угідь та шляхи підвищення їх продуктивності;
- технологію заготівлі кормів із трав'яних рослин;
- техніку збору дикорослих плодів, ягід і горіхів;
- основи технологій сушіння, соління та інших видів перероблення грибів в умовах консервного цеху;
- технологію добування березового соку;
- правила заготівлі, техніку збору та первинне перероблення лікарської сировини;
- основи бджільництва, розвиток та сучасне значення для людини його продуктів;

Гідромеліорація садово-паркових об'єктів

Ознайомитися з характеристикою наявних смугових та масивних захисних лісонасаджень, плановими та фактичними обсягами їхнього створення й особливостями фінансування.

Вивчити наявні види гідротехнічної меліорації: зрошення, осушення, гідротехнічні споруди тощо. Ознайомитися з характеристикою та роботою зрошувальної системи лісового розсадника.

Фітодизайн інтер'єрів

Фітодизайн (гр. *πύθωνα* – рослина та англ. дизайн – задумати, намалювати, запроектувати) – проектування і практичне використання рослин для поліпшення умов існування людини у штучних системах (житла, промислові підприємства, навчальні заклади тощо), розв'язання естетичних й медико-біологічних проблем, пов'язаних з ізоляцією людини від природного рослинного середовища. В основу

фітодизайну покладена естетична цінність рослин, оскільки вони є красивими і стимулюють почуття.

На об'єктах проходження навчальної практики здобувачам необхідно зібрати матеріал;

- з асортименту рослин, що приймають участь в оформленні приміщень;
- ознайомитись з правилами розміщення декоративних рослин в інтер'єрах приміщень різного типу;
- ознайомитись з технологією догляду за рослинами у фітокомпозиціях;
- навести ілюстрації існуючих на підприємстві фітокомпозицій.

Основи композиції

Композиція – це об'єднання всіх елементів форми художнього твору в органічне єдине ціле, що виражає образний, ідейно-художній зміст.

Мета композиції – створення не лише функціонально, технічно і технологічно довершеного предмета, але і формування на його основі естетичних переваг.

Завдання:

- ознайомитись із ландшафтними основами архітектурної творчості;
- вказати загальні положення формування ландшафтного середовища паркових зон;
- представити основні елементи композиції формування ландшафтного середовища паркової зони;
- представити інноваційні прийоми і методи комплексного формування ландшафтного середовища;
- вказати на проблемні ситуації ландшафтного середовища паркової зони та знайти шляхи вирішення цих проблем через звернення до світового досвіду і через пошук індивідуального підходу.

Урбоземи та ґрунтосуміші

Штучні техногенні ґрунти (ґрунтосуміші) являють собою багатокомпонентні суміші, що забезпечують нормальний ріст і розвиток рослин.

Під час проходження навчальної практики потрібно ознайомитись з властивостями урбосередовища та ґрунтів, які виникли в процесі взаємодії людини і природного середовища в межах обраного міста практики.

Надати в звіті опис наступних технологічних процесів:

- Технологія приготування ґрунтосуміші із заданими властивостями на основі ґрунтів;
- Технологія використання ґрунтосумішей;
- Виготовлення та використання біокомпосту на основі палого листя та інших органічних відходів.

Екологічний стан господарства.

Студент-практикант вносить пропозиції керівництву організації, де він проходить ознайомчу практику щодо охорони навколишнього середовища. Бере

участь у розробці плану заходів відносно охорони природи, що включає розділи: охорона земель, охорона води, охорона атмосфери. Проводить бесіди з питань охорони природи з робітниками відділів установи.

Особиста участь студента в технологічних процесах

За період ознайомчої практики студент зобов'язаний засвоїти практичні питання щодо:

- проведення інвентаризації деревних насаджень, визначення їх видового складу;
- оцінки санітарного стану та визначення збудників хвороб та ентомошкідників;
- створення газонів, квітників та інших об'єктів зеленого будівництва та догляду за ними;
- проведення паспортизації насіння посівного призначення, підготовки їх до посіву, розрахунок норми висіву при створенні газонів;
- користування лісотаксаційними приладами та інструментами.

Відповідно до цієї вимоги студент-практикант повинний прийняти особисту участь у наступних видах робіт:

- ✓ детальному дослідженні ділянки, на якій планується створення об'єктів садово-паркового господарства;
- ✓ складанні інвентарної відомості певного об'єкту господарства із зазначенням вікового та санітарного стану рослинних об'єктів (за необхідністю зазначити збудників хвороб та комах-шкідників), їх видового складу, фенологічних фаз;
- ✓ підбиранні асортименту рослин для створення квітників, газонів, альпійських гірок, розробці системи заходів догляду за ними;
- ✓ закладанні квітників, газонів або альпійських гірок, користуючись власним досвідом, порадами керівника практики, методичними рекомендаціями; догляданні за створеними садово-парковими об'єктами;
- ✓ підготовці насіння до посіву;
- ✓ визначенні якостей насіння (чистота, маса 1000 насінин, схожість, життєздатність, доброякісність тощо).

5. Підведення підсумків практики.

Оформлення щоденника.

В період проходження навчальної практики ведеться щоденник, а після закінчення - складається звіт. Щоденник ведеться за кожний день перебування на виробництві і повинен містити опис виконаних студентом робіт і критичний аналіз результатів практики. Щоденник завіряється керівником практики з боку виробництва, а при поверненні в університет здається на кафедру разом зі звітом.

5.1. Звіт про навчальну практику.

Звіт про практику складається в останні дні перебування на виробництві та завіряється керівником практики. Звіт складається з вступу, основної частини і

висновків. Приводиться список використаних літературних джерел, нормативних матеріалів.

У вступі дається коротка характеристика підприємства напроми і результати його діяльності.

В основній частині звіту описуються всі види робіт, передбачені викладеною програмою. З кожного виду робіт відображаються такі основні положення:

- характеристика умов, в яких проводилася дана робота;
- описи технології робіт машин, знарядь та інструментів, які застосовуються в лісництві;
- оцінки якості виконаних робіт;

До звіту додаються первинні документи, складені за встановленим зразком, прийнятті на підприємстві правила техніки безпеки та ін.

У висновках студент дає аналіз лісогосподарського виробництва і порівнює практичні знання з теоретичними, одержаними в процесі навчання в університеті.

У звіті відображається також участь в громадській і виробничій діяльності підприємства, указується конкретна робота, виконана під час практики.

5.2. Основні правила оформлення звіту.

Звіт з навчальної практики може бути написаний від руки або надрукований машинописним (комп'ютерним) методом на листках білого паперу формату А 4.

Нумерація. Сторінки звіту нумерують арабськими цифрами. На титульному листку номер не ставлять. На наступних сторінках нумерацію проставляють у правому верхньому куті. Розділи нумерують арабськими цифрами. Номер підрозділу має складатися з номера розділу і номера підрозділу, які розділяються крапкою, наприклад – 3.1. (перший підрозділ третього розділу).

Таблиці. Кожна таблиця повинна мати заголовок. Його починають з великої літери і розміщують під словом "Таблиця". Підкреслювати заголовки і графу № пп. в таблицю не рекомендується включати. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, розділеного крапкою.

Рисунки. Всі ілюстрації (фотографії, схеми, рисунки і т.п.) носять назву "рисунок". Його номер також повинен складатися із номера розділу і порядкового номера рисунка, відокремленого крапкою.

Використана література. Відомості про книги повинні включати прізвище і ініціали автора, назву книги, місце видання, видавництво, рік видання, кількість сторінок або номери сторінок. Місце видання потрібно наводити повністю; допускається загальноприйняті скорочення назви міст. Наприклад Київ – (К.). Відомості про статтю із періодичного видання повинні включати: прізвище і ініціали автора, заголовок статті, найменування видання (журналу), рік випуску, том, номер видання (журналу), номери сторінок.

Студент здає звіт протягом перших п'яти днів семестру, який починається після практики.

Письмовий звіт разом з іншими документами, установленими кафедрою (щоденники, характеристика, матеріали польових досліджень тощо) подається на рецензування керівнику практики від університету.

У звіті, об'ємом до 35 сторінок машинописного тексту, студент стисло подає зміст питань, які були опрацьовані під час виробничої практики.

Вчасно здані студентом письмовий звіт разом із щоденником та характеристикою подаються деканатом на рецензування науково-педагогічному працівнику випускаючої кафедри, а потім – в комісію для захисту звітів протягом перших десяти днів після початку семестру.

Захист звіту студентом-практикантом відбувається прилюдно на засіданні комісії в присутності науково-педагогічних працівників кафедри, студентів у формі усного повідомлення про мету, завдання та повноту виконання програми проходження практики, висновків, а також об'єм виконання науководослідницької роботи, або розробку проекту, які він виконував під час практики.

За результатами захисту звіту з урахуванням рекомендацій керівників від ВНЗ та від бази практики рішенням комісії затверджується оцінка, яка свідчить про якість виконаних (невиконаних) студентом-практикантом вимог навчального плану проходження практики. Така оцінка виставляється на першій сторінці звіту, вноситься до екзаменаційної відомості та залікової книжки студента, що засвідчується підписом головуючого на засіданні комісії. Відсутність диференціального заліку з навчальної практики вважається академічною заборгованістю.

У разі невиконання програми практики, одержання негативного відгуку про роботу, студент направляється повторно на практику в період канікул. В окремих випадках може розглядатися питання про подальше перебування студента в університеті.

6. Методи контролю

Спостереження за діяльністю здобувачів - практикантів. Усне опитування (індивідуальне). Практична перевірка умінь і навичок зокрема щодо користування обладнанням та фаховим інструментарієм. Захист звіту. Диференційований залік.

Розподіл балів, які отримують студенти

Хід виконання практики		Оформлення та захист звіту				Сума
ЗМ 1	ЗМ 2	Поясню- вальна записка	Розра- хунки	Ілюст- ративна частина	Захист звіту	
20%	40%	5%	10%	5%	20%	100%
60%		40%				

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73			D
60-63	задовільно		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	Fx
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

7. Рекомендована література

Базова

1. Короткий посібник архітектора: Ландшафтна архітектура ФЯЯ/ Під ред. І.Д. Родічкіна. – К.: Будівельник, 1990. – 336 с.
2. Крижанівська Н.Я. Основи ландшафтного дизайну: Підручник.-К.: «Ліра-К», 2014.-218 с.
3. Естетика та композиція ландшафту. Проектування ландшафтних об'єктів: композиція та естетичні засади: навч. посібник/ В.В. Дідик, Т.М. Максимюк. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2012. – 244 с.
4. Справочник работника зеленого строительства. А.А. Лаптев, Б.А. Глазачев, А.С. Маяк.-К.: Будівельник, 1984.-152 с., ил.
5. Озеленення населених місць: Підручник для студ. вищих навч. закладів / В.П. Кучерявий. Львів : Світ, 2005. 456 с.
6. Грунтознавство з основами геології / Л.М. Карпук, О.В. Крикунова, М.В. Капштик та ін.; за ред. Л.М. Карпук. – Біла Церква, 2016. – 96 с.
7. Ішук Л.П., Олешко О.Г., Черняк В.М., Козак Л.А. Квітникарство: навчальний посібник / за ред. Л.П. Ішук. Біла Церква, 2014. 292 с.
8. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія: Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2003. – 199 с.
9. Термінологічний словник-довідник фахівця з садово-паркового будівництва і ландшафтною архітектурою / С. В. Роговський. – Київ : КНТ, 2017. – 140 с.

10. Шляхта Я.М. Топіарне мистецтво та живоплоти: навчальний посібник/ Я.М. Шляхта. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. – 120 с.

Додаткова

1. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів / В.І. Білоус. – К.:Наук. Світ, 2001. - 299 с.

2. ДСТУ Б А.2.4-6-95 Правила виконання робочої документації генеральних планів підприємств, споруд та житлово-цивільних об'єктів. – Державний комітет України у справах містобудування і архітектури: Київ, 1996

3. Жирнов А.Д. Пушкар В.В. Композиційні прийоми формування насаджень к ландшафтах міста. Навчальний посібник. – К. 20002. – 60 с.

4. Калініченко О.А. Декоративна дендрологія. Навч. посібник. – К.: Вища школа, 2003, - 199с

5. Кузнецов С.І., Пушкар В.В., Клименко Ю.О. Ландшафтне і архітектурне проектування. – К., 2003. – 61 с.

6. Маурер В.М. Декоративне розсадництво з основами насінництва. - Навчальний посібник.—К.: Видавництво, 2006.—270 с.

7. Ассортимент дерев, кущів та ліан для ландшафтного будівництва України / С.І. Кузнецов, Ф.М. Левон, В.В. Пушкар, О.А. Суханова, М.С. Кузнецова, Б.В. Гончаренко. – К.: ЦП «КОМПРИНТ», 2020.- 321 с.

8. Шляхта Я. М., Брилінський С. М. Деревя, кущі та ліани, що зростають поміж нами. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2013.-232 с.

Зразок титульної сторінки звіту

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет лісового господарства, деревооброблювальних технологій
та землевпорядкування
Кафедра лісових культур, меліорацій та садово-паркового господарства

З В І Т

з проходження навчальної практики в _____
(назва організації)

Студента __ курсу __ групи
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»
П.І.Б.
Керівник практики (від університету): П.І.Б.
Керівник практики (від бази практики): П.І.Б.

Харків (рік)

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)
студент _____
_____ (прізвище, ім'я, по батькові)
Кафедра _____
Освітньо-кваліфікаційний рівень _____
_____ Спеціальність _____
_____ (назва)
_____ курс, група _____

Прибув на підприємство, організацію, установу

Місце печатки

„___” _____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства, організації, установи

Місце печатки

„___” _____ 20__ року

(підпис)

(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Календарний графік проходження практики

№ з/п	Назви робіт	Тижні проходження практики					Відмітки про виконання
		I	II	III	IV	V	
1	2	3	4	5	6	7	8

Керівник практики від ДБТУ

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

від підприємства, організації, установи

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали)

Навчальне видання

**Методичні матеріали
до проходження навчальної практики
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
денної та заочної форми навчання
спеціальності 206 «Садово-паркове господарство»**

Укладачі:

Ю.М. Біла; А.Г. Булат; О.Б. Величко; А.В. Гармаш; М.М. Діденко; Л.І.
Кравченко; В.В. Назаренко; В.П. Пастернак; С.І. Познякова;
С.П. Распопіна; І.М. Швиденко.

Формат 60x84/16. Гарнітура Times New Roman
Папір для цифрового друку. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. _.

Наклад ___ пр.

Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44